

теоретико-методичні засади проектування змісту спеціалізації «Науково-технічна творчість», до яких віднесено:

- концептуальні засади проектування структури змісту спеціалізації «Науково-технічна творчість»;
- принципи проектування змісту спеціалізації «Науково-технічна творчість»;
- інноваційний підхід структурування змісту спеціалізації «Науково-технічна творчість» в 10 і 11 класах;
- модель реалізації змісту профільного навчання старшокласників за спеціалізацією «Науково-технічна творчість» з науковим обґрунтуванням її розроблення;
- модель процесу проектування змісту спеціалізації «Науково-технічна творчість» з науковим обґрунтуванням її розроблення.

На розробленій науковій основі спроектовано структуру і зміст спеціалізації «Науково-технічна творчість», визначено основні аспекти та завдання науково-технічної творчості, розкрито особливості спроектованого змісту спеціалізації «Науково-технічна творчість» та процесу профільного навчання старшокласників науково-технічній творчості.

Розроблений автором двоступеневий інноваційний підхід проектування змісту профільного навчання технологій у старшій школі сприятиме формуванню проектно-технологічної компетентності та компетентності старшокласників в науково-технічній творчості.

2.2. Проектування змісту профільного навчання у старшій школі за спеціалізацією «Художньо-проектна творчість» (Вдовченко В.В.)

2.1. Мета, завдання, особливості структурування під час розроблення змісту спеціалізації, організації профільного навчання.

2.2. Особливості блокового педагогічного проектування спеціалізації «Художньо-проектна творчість».

2.3. Особливості інноваційних підходів у вивченні спеціалізації «Художньо-проектна творчість».

2.4. Методика вивчення спеціалізації «Художньо-проектна творчість».

2.1. Мета, завдання, особливості структурування під час розроблення змісту спеціалізації, організації профільного навчання.

Проектування змісту профільного навчання у старшій школі за спеціалізацією «Художньо-проектна творчість» здійснено відповідно до мети та завдань спеціалізації. Метою профільного навчання за спеціалізацією «Художньо-проектна творчість» є формування проектно-технологічної компетентності, забезпечення загальноосвітньої художньої та проектної підготовки майбутніх майстрів декоративно-прикладного мистецтва (далі – ДПМ) та дизайнерів для свідомого подальшого професійного або фахового самовизначення ними з галуззю знань, напрямом, спеціальністю, спеціалізацією та освітньо-кваліфікаційним рівнем у вищій школі під час:

– професійної підготовки в коледжі за I освітньо-кваліфікаційним рівнем, молодший спеціаліст /молодший бакалавр/;

– фахової підготовки в інституті або університеті за II освітньо-кваліфікаційним рівнем, бакалавр.

Загальна мета профільної підготовки за спеціалізацією «Художньо-проектна творчість» конкретизована в складових:

– оволодіння інформацією про професії в різних напрямках ДМП (художня обробка деревини /далі – ХОД/; художня обробка металу /далі – ХОМ/; художня обробка шкіри /далі – ХОШ/), художня обробка тканини /далі – ХОТ/ та ін.) та видах дизайну (графічний дизайн, веб-дизайн, дизайн реклами, дизайн одягу, промисловий дизайн, дизайн середовища та ін.);

– розвиток особистості майбутнього майстра ДПМ та дизайнера засобами психології художньої та проектної творчості;

– оволодіння пропедевтичними знаннями про особливості та зміст подальшої професійної та фахової діяльності, пов'язаної з художнім проектуванням;

– пропедевтичне засвоєння змісту і сутності етапів художнього проектування об'єктів ДПМ в художньому виробництві та об'єктів дизайну в індивідуальному виготовленні та індустріальному виробництві;

– реалізація особистого творчого потенціалу старшокласників в процесі виконання індивідуальних та колективних творчих проектів;

– оволодіння ключовими, предметними та галузевими компетентностями.

Вивчення спеціалізації «Художньо-проектна творчість» випускниками профільної школи спрямована на активний розвиток їх художньо-образного мислення, здатності прилучитися до піднесеної, патріотично зорієнтованої предметно-перетворювальної діяльності, активізації навчально-виховного процесу під час вивчення інших навчальних предметів, завдяки набуттю під час вивчення спеціалізації ключових компетенцій.

Реалізація змісту профільного навчання забезпечить вирішення таких завдань:

– розвиток творчих здібностей старшокласників в сенситивний період – допрофесійної або довузівської підготовки;

– оволодіння тезаурусом з ДПМ та основ дизайну в процесі художньо-проектної діяльності із застосування його в навчальних умовах профільної школи;

– проведення науково-пошукової навчальної роботи за поліграфічними та електронними інформаційними джерелами;

– створення тематичного каталогу з інформаційних матеріалів про особистісно привабливі об'єкти праці в ДПМ та дизайні – фото та відео матеріали, художньо-графічні зарисовки, дизайнерська, конструкторська, технологічна документація для виготовлення об'єктів праці, пластичні макети та моделі проєктованих виробів;

– застосування в навчальних умовах сучасних технологій з художнього проектування;

– вміння розрізняти специфіку основних професій та кваліфікацій у ДПМ, різних видах дизайну;

– знання основ організації та планування художньо-проектної діяльності в умовах індивідуального художнього та індустріального виробництва;

– вміння обладнати робоче місце в навчальних умовах для майстра ДПМ, дизайнера, конструктора, технолога, робітника експериментальної технологічної лінії, макетного цеху, стиліста, мистецтвознавця;

– дотримуватися правил безпеки праці в навчальних майстернях, на навчальних дільницях художнього виробництва;

– виховання художньо-проектної культури старшокласників;

– ознайомлення старшокласників з історією матеріальної та художньої культури, українських художніх промислів, ДПМ, особливостями українського дизайну; дизайнерських центрів, дизайнерських бюро;

– використання в навчальному процесі сучасних традиційних та інноваційних інформаційних, комунікаційних технологій презентації навчальних проектів; педагогічних інтерактивних технологій;

– реалізувати ефективні педагогічні умови (зміст, методику, організаційні форми та предметно-розвивальне середовище) для розвитку художньо-проектної творчості особистості проектувальника в ДПМ та дизайні, його креативності, самостійності, відповідальності, ініціативності, кмітливості, економності.

Зміст спеціалізації «Художньо-проектна творчість» розроблено з дотриманням:

– вимог Державного стандарту базової і повної середньої освіти,

– положень Концепції профільного навчання у старшій школі,

– нормативів базового навчального плану щодо кількості годин на вивчення профільних предметів освітньої галузі «Технології» в загальноосвітніх навчальних закладах.

Відповідно до типового навчального плану в структурі 11-річної школи для вивчення технології (освітня галузь «Технологія») у 10-11 класах відводиться 6 академічних годин на тиждень, відповідно 210 годин на рік у кожному з класів.

Вивчення спеціалізації «Художньо-проектна творчість» розраховано на два роки навчання. Програма спеціалізації складається з інваріантної (стабільної) та варіативної (модуля за вибором вчителя, в залежності від профільного вибору учнів, комбінування запропонованих в програмі модулів) частин.

Загальна кількість навчальних годин інваріантної та варіативної складової програми спеціалізації «Художньо-проектна творчість», у кожному з класів передбачає обґрунтоване поєднання теоретичного матеріалу занять із практичними роботами. Навчальний матеріал програми практико-зорієнтований.

Науковою основою під час педагогічного проектування структури навчальної програми спеціалізації «Художньо-проектна творчість» нами покладено класифікацію місця дизайну в мистецтві, див табл. 2.2.1.

Таблиця 2.2.1.

художньо-проектної творчості			розглядається як проектна складова художньо-проектної творчості)		
Живопис	Скульптура	Графіка	Архітектур а	Декоративне мистецтво	Дизайн
Види живопису, скульптури, графіки, архітектури, декоративно-прикладного мистецтва, етнодизайн та види дизайну адаптовані до вікових особливостей профільного ріння, введені в зміст розділів, тем					
1. Станковий (картина, малюнок, естамп)	1. Монументальна (пов'язана із архітектурним середовищем; пам'ятники, монументи)	1. Станкова	1. Містобудування 2. Архітектура великих форм	1. Монументально-декоративне мистецтво (архітектурне і садово-паркове) 2. Декоративно-прикладне мистецтво (художньо виконані меблі, посуд, одяг, тканини, килими вишиті вироби, ювелірні вироби, вітражі, панно, гобелени, карбувані вироби)	1. Промисловий дизайн (проекткування промислових виробів: машин, побутової техніки, меблів та ін.
2. Монументальна (панно, розпис, мозаїка, фреска)		2. Прикладна (етикетки, марки)			
3. Декоративна	2. Станкова (не залежна від середовища, має розміри, наближені до натури, і конкретне поглиблення змісту: статуя, група, статуетка, бюст)	3. Книжкова (обкладинка, суперобкладинка, ілюстрації)	4. Архітектурний дизайн	3. Фітодизайн	
		4. Плакат			5. Дизайн одягу
10 клас. Декоративне мистецтво: художнє деревообробництво, різьблення, виточування, художнє скло, обробка кістки і каменю, художнє плетіння, тканиня, розпис, вишивка, художня кераміка. Етнодизайн: графічний етнодизайн, веб-етнодизайн, етнодизайн реклами, етнодизайн костюма, промисловий етнодизайн, етнодизайн середовища, ландшафтний етнодизайн 11 клас. Дизайн: графічний дизайн, веб-дизайн, дизайн реклами, дизайн костюма, промисловий дизайн, дизайн середовища, ландшафтний дизайн.					

Вибір класифікації з мистецтва, ми обґрунтовуємо останніми нормативними документами [26; 56; 61; 62], згідно з якими освітня галузь «Дизайн» за Державним стандартом вищої школи [26] відноситься до сфери «Мистецтво», а не «Техніка» (інженерія), в той час як у профільній школі навчальний предмет (спеціалізація) «Художньо-проектна творчість» відноситься до освітньої галузі «Технології». Уточняємо: в поданій нами класифікації розкривається «Місце дизайну в мистецтві» (мистецтвознавство), а в класифікації В.В. Вдовченка – наукова структура проектування змісту навчальної програми спеціалізації за видами декоративно-прикладного мистецтва, етнодизайну, видами дизайну. Розкривається також структура змісту навчальної програми спеціалізації «Художньо-проектна творчість» в 10-11 класах (педагогіка, дидактика профільної школи з освітньої галузі «Технології»). Із усіх видів мистецтв ми

розглядаємо тільки пластичні (просторові) мистецтва, як види мистецтва, твори яких існують в просторі, не змінюючись і не розвиваючись в часі, і сприймаються зором. Пластичні (просторові) мистецтва мають дві складові:

- 1) *образотворчі мистецтва*, відтворюючі реальний світ. Нами розглядаються як художня складова художньо-проектної творчості;
- 2) *необразотворчі мистецтва*, необхідні для створення матеріально-предметного середовища людини. Нами розглядаються як проектна складова художньо-проектної творчості).

Образотворчу складову ми розглядаємо як невід’ємну складову архітектури, декоративного мистецтва та дизайну, без яких не може бути високохудожнього об’єкту проектування.

З таблиці також видно суттєву відмінність у структуруванні змісту декоративного мистецтва, етнодизайну та видів дизайну.

Взаємодоповнення художньої та проектної складової у профільному навчанні за спеціалізацією «Художньо-проектна творчість», реалізованому нами під час комплексного педагогічного проектування синергетичної художньо-проектної діяльності у профільній школі в національній системі неперервної художньо-проектної освіти з дотриманням дидактичних принципів наступності та перспективності між ЗНЗ та ВНЗ подаємо у таблиці. Див. табл.2.2.3.

Таблиця 2.2.3.

**КОМПЛЕКСНЕ ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЕКТУВАННЯ СИНЕРГЕТИЧНОЇ
ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ
в національній системі неперервної художньо-проектної освіти**

з дотриманням дидактичних принципів наступності та перспективності між ЗНЗ та ВНЗ

КОМПОНЕНТИ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ У ЗНЗ				
Курси за вибором (художня складова) Змістова структура навчання		Школи технологічного та інформаційно-технологічного профілів (художньо-проектного напрямку освіти) Змістова структура навчання		
		Профільні предмети		класи
Курси за вибором		10	11	
Рисунок	1	1		
Живопис	1	1		
Композиція	1	1		
Декоративно-прикладне мистецтво	1	1		
Художня культура	1	1		
Скульптура	1	1		
Основи дизайну	1			
Мультимедійні технології в образотворчому мистецтві	1	1		
Мистецькі техніки	1	1		
Графіка	1	1		
		Художньо-проектна творчість (з елементами архітектури, ДПМ, етнодизайну, видів дизайну)		
		Декоративно-прикладне мистецтво (з елементами архітектонічної творчості та етнодизайну)		
		Основи дизайну (за видами дизайну: «Графічний дизайн», «WEB-дизайн», «Дизайн реклами», «Дизайн костюма» «Промисловий дизайн» «Дизайн середовища» «Ландшафтний дизайн»)		
		Курси за вибором		
		10	11	
		Художньо-проектна графіка в ДПМ та дизайні		
		Композиція в ДПМ та дизайні		
		Художнє проектування в матеріалі		
		Художні техніки та технології		
		Інформаційні технології в ДПМ та дизайні		
		Веб-дизайн		
		Дизайн інтер'єру		
		Дизайн екстер'єру		
		Реклама в ДПМ		
		Дизайн реклами		
		Моделювання одягу		
		Архітектурне та ландшафтне проектування		
		Психологія дизайн-діяльності		
		Психологія реклами		
		Психологія творчості		
Застосовується авторська синергетична за своєю сутністю інноваційна авторська педагогічна технологія розвивального навчання за спрямованістю на розвиток художньо-проектної творчості професора Вдовченка В.В. для розвитку креативного проєктанта засобами художнього проектування під час вивчення профільних предметів та курсів за вибором				
Синтезовані галузеві компетентності в освітніх галузях «Мистецтво» та «Технології»				
Професійна та фахова освіта у ВНЗ Освітньо-кваліфікаційні рівні: молодший бакалавр, бакалавр, магістр				
Навчальні дисципліни: «Художня творчість»	Спеціалізація: «Образотворче мистецтво» «Скульптура», «Графіка»	Навчальні дисципліни: «Психологія творчості» в архітектурі, декоративно-прикладному мистецтві, дизайні	Спеціалізація: «Декоративно-прикладне мистецтво»	Спеціалізація: «Дизайн» (за видами дизайну)
Синтезовані професійні та фахові компетентності в «Мистецтві» та «Техніці»				

У комплексному педагогічному проектуванні синергетичної художньо-проектної діяльності у профільній школі в національній системі неперервної художньо-проектної освіти, з дотриманням дидактичних принципів наступності та перспективності між ЗНЗ та ВНЗ важливим вихідним положенням є запропонована нами взаємозалежність сфер життєдіяльності та видів професійної діяльності у галузі дизайну, яка і покладена в основу структурування змісту спеціалізації «Художньо-проектна творчість» за розділами та смисловими блоками у 10 та 11 класах. Див. табл. 2.2.4.

**ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ СФЕР ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА
ВИДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ГАЛУЗІ ДИЗАЙНУ**

Сфери життєдіяльності	Види дизайну
Людина-природа	Ландшафтний дизайн
Людина – художній образ	Дизайн середовища
Людина – сфера обслуговування	Дизайн костюма
Людина – техніка	Промисловий дизайн
Людина – знаки інформації	Графічний дизайн; веб-дизайн, дизайн реклами

Детальніше «Класифікацію основних видів дизайну за п'ятьма сферами життєдіяльності ми подаємо у табл. 2.2.5.

**КЛАСИФІКАЦІЯ
ОСНОВНИХ ВИДІВ ДИЗАЙНУ ЗА П'ЯТЬМА СФЕРАМИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

Узгоджені нами три компоненти художньо-проектної профільної освіти склали основу для побудови нової дидактичної системи художньо-проектної профільної освіти:

- 1) Класифікація професій за сферами життєдіяльності (за Є.О. Клімовим);
- 2) Класифікація світу професій за типологією особистості та привабливого професійного середовища (за Дж. Голландом);
- 3) Види дизайну.

Схему взаємозалежності сфер життєдіяльності, типології особистості та привабливого професійного середовища, видів дизайну у побудованій

нами новій дидактичній системі художньо-проектної профільної освіти за трьома узгодженими компонентами, ми подаємо в табл. 2.2.6.

Таблиця 2.2.6.

**ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ
СФЕР ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ТИПОЛОГІЇ ОСОБИСТОСТІ ТА ПРИВАБЛИВОГО
ПРОФЕСІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА, ВИДІВ ДИЗАЙНУ**

Класифікація професій засферами життєдіяльності. (за Є.О. Клімовим)	Класифікація світу професій за типологією особистості та привабливого професійного середовища (за Дж. Голландом)	Види дизайну
10 клас	11 клас	10-11 класи
Людина-природа	реалістичний тип професій	Ландшафтний дизайн
Людина – техніка		Промисловий дизайн
Людина – художній образ	професії художнього виробництва	Дизайн середовища
Людина – сфера обслуговування	соціальний тип	Дизайн костюма, етнодизайн
Людина – знаки інформації	інтелектуальний тип	Графічний дизайн; веб-дизайн; дизайн реклами

Місцеві особливості художнього виробництва визначають вибір вищих навчальних закладів для відкриття певних спеціальностей, а профільних навчальних закладів, які зараз входять до навчальних комплексів університетів – відкривають профілі та спеціалізації, узгоджені із спеціальностями вищої школи. Демонструємо таку відповідність спеціалізації ЗНЗ і спеціальності ВНЗ в табл. 2.2.7.

Таблиця 2.2.7.

**ПРИКЛАДИ ПРОФІЛЬНИХ ЗНЗ ЗІ СПЕЦІАЛІЗАЦІЯМИ
ДОПРОФІЛЬНИЙ ТА ПРОФІЛЬНИЙ РІВНІ
ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНОГО НАПРЯМУ ОСВІТИ**

Ліцей податкової та рекламної справи №21 м. Києва	
Профільне навчання	Допрофільне навчання: «Основи дизайну» 8-9 класи Профіль: технологічний. Спеціалізація «Основи дизайну»
Львівський технологічний ліцей	
Профільне навчання	Профіль: технологічний. Спеціалізація «Основи дизайну», навчальні модулі: рисунок, композиція, кольорознавство, дизайн інтер'єру та реклами, моделювання одягу
Технологічний ліцей м. Києва	
Профільне навчання	Профіль: інформаційно-технологічний. Спеціалізації: Веб-дизайн . Архітектурне та ландшафтне проектування . Інформаційні технології в економіці та бізнесі . Тривимірне моделювання та анімація
Технічний ліцей м. Києва	
Профільне	Профіль: технологічний. Спеціалізація «Технологія виготовлення та

навчання	моделювання одягу», спеціальність - модельєр-технолог
Навчально-виробничий комбінат (МНВК) Святошинського району м. Києва Загальноосвітній заклад з профільним спрямуванням навчання	
Профільне навчання	Профіль: інформаційно-технологічний. Спеціалізація: Основи дизайну та комп'ютерної графіки

Незважаючи на подібність художньо-проектної творчості в різних видах дизайну, кожен вид дизайну має чітко увиразнені особливості, які під час профінформаційної та профорієнтаційної роботи у допрофільній та профільній підготовці детально пояснюються учням (див. табл. 2.2.8.). Також учні проходять цілий ряд тестів для визначення особистісно зорієнтованих уподобань щодо вибору виду дизайну для отримання ґрунтовної профільної, професійної та вищої освіти.

Таблиця 2.2.8.

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИДІВ ДИЗАЙНЕРСЬКОГО ПРОЕКТУВАННЯ

 <p>Архітектура</p>	 <p>Дизайн костюма</p>	 <p>Дизайн реклами</p>
 <p>Промисловий дизайн</p>	 <p>Промисловий дизайн</p>	 <p>Дизайн середовища (інер'єрів та екстер'єрів)</p>

Структура змісту навчальної програми спеціалізації «Художньо-проектна творчість» відображає реалізацію особистісно зорієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів для профільного навчання. Див. «Визначення підходів у Державному стандарті» у табл. 2.2.9.

Таблиця 2.2.9.

ВИЗНАЧЕННЯ ПІДХОДІВ У ДЕРЖАВНОМУ СТАНДАРТІ

Витяг із «Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392

<p><i>Діяльнісний підхід</i> — спрямованість навчально-виховного процесу на розвиток умінь і навичок особистості, застосування на практиці здобутих знань з різних навчальних предметів, успішну адаптацію людини в соціумі, професійну самореалізацію, формування здібностей до колективної діяльності та самоосвіти;</p>
<p><i>Компетентнісний підхід</i> — спрямованість навчально-виховного процесу на досягнення результатів, якими є ієрархічно підпорядковані ключова, загальнопредметна і предметна (галузева) компетентності;</p>
<p><i>Особистісно зорієнтований підхід</i> — спрямованість навчально-виховного процесу на взаємодію і плідний розвиток особистості педагога та його учнів на основі рівності у спілкуванні та партнерства у навчанні</p>
<p>Державний стандарт ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого, компетентнісного і діяльнісного підходів, що реалізовані в освітніх галузях і відображені в результативних складових змісту базової і повної загальної середньої освіти.</p> <p>При цьому особистісно зорієнтований підхід до навчання забезпечує розвиток академічних, соціокультурних, соціально-психологічних та інших здібностей учнів.</p> <p>Компетентнісний підхід сприяє формуванню ключових і предметних компетентностей.</p> <p>До ключових компетентностей належить уміння вчитися, спілкуватися державною, рідною та іноземними мовами, математична і базові компетентності в галузі природознавства і техніки, інформаційно-комунікаційна, соціальна, громадянська, загальнокультурна, підприємницька і здоров'язбережувальна компетентності, а до предметних (галузевих) — комунікативна, літературна, мистецька, міжпредметна естетична, природничо-наукова і математична, проектно-технологічна та інформаційно-комунікаційна, суспільствознавча, історична і здоров'язбережувальна компетентності.</p> <p>Діяльнісний підхід спрямований на розвиток умінь і навичок учня, застосування здобутих знань у практичних ситуаціях, пошук шляхів інтеграції до соціокультурного та природного середовища....</p> <p>Предметні (галузеві) компетентності стосуються змісту конкретної освітньої галузі чи предмета, і для їх опису використовуються такі ключові поняття: “знає і розуміє”, “уміє і застосовує”, “виявляє ставлення і оцінює” тощо.</p>

ДПМ за напрями розглядається у 10 класі в такому порядку:

- Художня обробка деревини (маркетрі).
- Художня обробка деревини (різьблення).

– Художня обробка шкіри (виготовлення виробів для оздоблення одягу інтер'єрів, екстер'єрів).

Ознайомлення з різними видами дизайну у 11 класі сплановано за концентричним та лінійним принципами. Див. табл. 2.2.10. та 2.2.11:

- площинне проектування: «Графічний дизайн», «Веб-дизайн»;
- об'ємне проектування: «Дизайн одягу», «Промисловий (індустріальний) дизайн»;
- просторове проектування «Дизайн середовища (інтер'єрів, екстер'єрів)».

Таблиця 2.2.10.

**ДОТРИМАННЯ ДИДАКТИЧНОГО ПРИНЦИПУ ПЕРСПЕКТИВНОСТІ У
ВИВЧЕННІ РІЗНОВИДІВ КОМПОЗИЦІЇ У ВИДАХ ДИЗАЙНУ**

відповідно до класифікації різновидів композиції

Види дизайну за спеціалізацією в профільній школі	Види дизайну за спеціалізаціями у вищій школі
«Художньо-проектна творчість»	з композиції у спеціалізаціях різних видів дизайну «Графічний дизайн» та «Веб-дизайн», «Дизайн реклами»; «Дизайн одягу» та «Промисловий дизайн», «Дизайн середовища» та «Ландшафтний дизайн»
Назва художнього проектування композицій у різних видах дизайну	Назва різновидів композиції
Надаються учням вчителем для навчально-тренувальних вправ, виконання творчих проектів (за вибором учнів із запропонованих вчителем варіантів) під час виконання творчих завдань	1) за способом організації просторової структури:
Художне конструювання об'єктів «Графічного дизайну» та «Веб-дизайну», «Дизайну реклами» в площинних або формалізованих композиціях	Площинні або формалізовані види композиції
художне конструювання об'єктів «Дизайну одягу» та «Промислового дизайну», «Дизайну середовища» та «Ландшафтного дизайну» в об'ємних та просторових композиціях	об'ємно-фронтальні види композиції
	об'ємно-просторові види композиції
	глибинно-просторові види композиції
Обираються учнями індивідуально за власним уподобанням під час виконання творчих завдань	2) за змістом
художне конструювання об'єктів (творчий проект) особистісно зорієнтований у будь-якому виді дизайну за обраним змістом	зображувальні (сюжетні) композиції
	декоративно-тематичні або формалізовані композиції
	формально-логічні або безпредметні

Таблиця 2.2.11.

ВИВЧЕННЯ У ВИДАХ ДИЗАЙНУ РІЗНОВИДІВ КОМПОЗИЦІЇ

Види дизайну в профільній школі	Формування основних понять з композиції у спеціалізація з різних видів дизайну у вищій школі Графічний дизайн» та «Веб-дизайн», «Дизайн одягу» та «Промисловий дизайн», «Дизайн середовища» та «Ландшафтний дизайн»	
	Назви різновидів композиції	Коротка характеристика композиції
1) за способом організації просторової структури:		
художнє конструювання об'єктів «Графічного дизайну» та «Веб-дизайну» «Дизайну реклами» в площинних або формалізованих композиціях	площинні або формалізовані види композиції	<i>Площинна композиція</i> складається з елементів, які не виступають над площиною, розташовані в одній площині за двома напрямками: вертикаль, горизонталь, тобто, Оптичне створення будь-якого рельєфу, об'єму, простору в зазначених координатах.
художнє конструювання об'єктів «Дизайну одягу» та «Промислового дизайну», «Дизайну середовища» та «Ландшафтного дизайну» в об'ємних та просторових композиціях	об'ємно-фронтальні види композиції	<i>Об'ємно-фронтальний вид композиції</i> обумовлює рельєф (барельєф, горельєф). Рельєфні композиції дають уяву не про загальну об'ємно-просторову структуру об'єкта зображення, а лише про його характерні риси і пропорційні співвідношення між частинами загальної форми, оглянуті з однієї, чітко визначеної точки зору.
	об'ємно-просторові види композиції	<i>Об'ємно-просторовий вид композиції</i> обумовлює поєднання об'єктів та розміщення їх на різних рівнях і площинах. Вона передбачає сприйняття об'єкта (форми) з трьох сторін. Виразність композиції залежить від кута зору тощо.
	глибинно-просторові види композиції	<i>Глибинно-просторовий вид композиції</i> поєднує предмети з простором, в якому вони розташовані. Такий вид композиції передбачає сприйняття з усіх сторін. Елементи композиції розташовані в різних площинах (інтер'єр, екстер'єр). Сприйняття об'ємно-просторових композицій значною мірою залежить від їхніх розмірів, характеру поверхні, що утворюють форму і точки спостереження.
Обираються учнями індивідуально за власним уподобанням	2) за змістом	
художнє конструювання об'єктів (творчий проект) особистісно зорієнтований у будь-якому виді дизайну за обраним змістом	зображувальні (сюжетні) композиції	<i>Зображувальні (сюжетні) види композиції</i> є основою реалістичних творів мистецтва. їхніми об'єктами є: натюрморт, портрет, пейзаж, сюжетний твір тощо.
	декоративно-тематичні або формалізовані композиції	<i>Декоративно-тематичні та формально-логічні види композиції</i> відтворюють лише основні властивості форми (об'єктів).

На варіативні модулі навчальної програми відведено 100 годин.

Підсумкові заняття (5 годин) передбачають підготовку до презентації та презентацію творчих проектів, як ефективна форма виявлення компетентності старшокласників в проектуванні, виготовленні і презентації особистісно зорієнтованого творчого проекту.

2.2. Особливості блокового педагогічного проектування спеціалізації «Художньо-проектна творчість».

Система блокового проектування була розроблена автором ще у 2004 році. Вона базується на чіткому структуруванні змісту навчальних програм профільного навчання, починаючи з до профільної підготовки. Див. табл. 2.2 12

Таблиця 2.2 12.

Дотримання дидактичних принципів наступності та перспективності вивчення «Художньо-проектної творчості» у неперервній художньо-проектній освіті 5-9, 10-11 класи
ДОПРОФІЛЬНА ПІДГОТОВКА
«Трудове навчання: основи дизайну» (5-9 кл.) для загальноосвітніх навчальних закладів нового типу: ліцеїв, гімназій, коледжів Автори: Вдовченко В.В. та ін.
Загальний тематичний план.

№	Розділи	К-сть год для розд у кл				
		5	6	7	8	9
	Основна частина. Сучасний дизайн і макетні технології	26	26	52	52	26
1	Вступ	2	2	4	4	2
2	Реалістичний тип професії	8	8	16	16	8
3	Інтелектуальний і конвенціональний типи професій	4	4	8	8	4
4	Соціальний тип професій	4	4	8	8	4
5	Професії художнього виробництва	4	4	8	8	4
6	Резерв часу	3	3	6	6	3
7	Підсумкове заняття	1	1	2	2	1
	Варіативна частина. Етнотдизайн	9	9	18	18	9
1	Вступ	1	1	2	2	1
2	Ландшафтний і промисловий дизайн	1	1	2	2	1
3	Дизайн костюма	1	1	2	2	1
4	Графічний дизайн. WEB-дизайн	1	1	2	2	1
5	Протодизайн - декоративно-ужиткове мистецтво. Дизайн середовища	1	1	2	2	1
6	Резерв часу	3	3	6	6	3
7	Підсумкове заняття за рік	1	1	2	2	1
	Всього за рік	35	35	70	70	35

Програма профільної підготовки за тими ж змістовими лініями та смисловими блоками продовжує навчання у 10 12 (11) класах Див табл. 2.2.13. та табл. 2.2.14

Таблиця 2.2.13.

**ПРОФІЛЬНА ПІДГОТОВКА
«ОСНОВИ ДИЗАЙНУ», 10-12 класи. Програма профільного навчання для
загальноосвітніх навчальних закладів з трудового навчання
Загальний тематичний план**

Пор. № розділів у класах			Розділи	Кількість годин для розділів у класах		
10-й клас	11-й клас	12-й клас		10-й клас	11-й клас	12-й клас
1	1	1	Вступ	5	5	5
2			Засоби виразності у дизайн-проектах	35		
	2		Художньо-графічна культура у дизайн-проектах		35	
		2	Проектно-художня культура			35
3			Графічний дизайн	40		
4			WEB-дизайн	40		
	3		Дизайн костюма		40	
	4		Промисловий (індустріальний) дизайн		40	
		3	Ландшафтний дизайн			40
		4	Дизайн середовища			40
5	5	5	Резерв навчального часу	50	50	50
6	6	6	Підсумкові заняття	5	5	5
			Усього	175	175	175

Таблиця 2.2.14

**Навчальна програма для 11-річної школи. Технології. 10-11 класи.
Програма для профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів.
СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ „ОСНОВИ ДИЗАЙНУ“.
ТЕХНОЛОГІЧНИЙ НАПРЯМ. ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПРОФІЛЬ.
Загальний тематичний план. 10-11 класи**

Пор № розд. у кл.		Розділи	К-сть год для розд. у класах	
10	11		10	11
1	1	Вступ	5	5
2		Засоби виразності у дизайн-проектах	50	
3		Графічний дизайн	50	
4		WEB-дизайн	50	
	2	Художньо-графічна культура у дизайн-проектах		35
	3	Промисловий (індустріальний) дизайн		40
	4	Вступ		5
	5	Проектно-художня культура		35
	6	Дизайн середовища		40
5	7	Резерв навчального часу	50	45
6	8	Підсумкові заняття	5	5

	Усього	210	210
--	---------------	------------	------------

Оскільки за цією системою розроблено автором більше 30 навчальних програм, 9 з яких мають грифи Міністерства освіти і науки, а всі інші є експериментальними (в табл. 2.2.15. подаємо тільки ті програми, в яких автор був керівником творчих колективів), то можна впевнено констатувати, що в Україні на базі Інституту педагогіки функціонує Школа з наукової розробки навчальних програм. Результати розробки в цій Школі ґрунтуються на 16 річному особистому науковому досвіді автора і наукових результатах його прикладних та фундаментальних досліджень змісту означених в таблиці навчальних програм. Ми спеціально подали в таблиці навчальні програми з «Кулінарії» для 10-11 та 10-12 класів, щоб продемонструвати підтвердженого нами практичного висновку – за блоковим принципом педагогічного проектування може бути розроблена будь-яка навчальна програма для профільної школи, і не тільки для освітньої галузі «Технологія».

Таблиця 2.2 15.

**НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ, РОЗРОБЛЕНІ ВДОВЧЕНКОМ В.В. ЗА
БЛОКОВИМ ПРИНЦИПОМ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЕКТУВАННЯ**

<ol style="list-style-type: none"> 1. «Етнодизайн». Експериментальна програма для 5-9 класів (2004); 2. «Трудове навчання: технології і дизайн. Програма для 5-го класу (2004); 3. «Трудове навчання. Основи дизайну» Рішення МОН № 1/11-3479 від 25.07.2008); 4. «Промисловий дизайн» 10-11 класи (2004; 2006); 5. «Обробка деревини і дизайн середовища» 10-11 класи (2004); 6. «Дизайн середовища: художня обробка деревини (маркетри)» 10-11 класи (2004, 2006); 7. «Художня обробка деревини (різьблення по дереву)» 10-11 класи (2006); 8. «Дизайн середовища» 10-11 класи (2007); 9. «Графічний дизайн» 10-11 класи (2005; 2007); 10. «Основи дизайну» 10-11 (2005; 2006), 10-12 класи (Наказ МОН № 122 від 22.02.2008); 11. Інтегрований курс «Інформатика – WEB-дизайн – технологія» 10-11 класи (2007); 12. «Кулінарія» 10-12 класи (Наказ МОН № 122 від 22.02.2008); 13. «Основи дизайну» 10-11 класи (Наказ МОН № 1021 від 28.10.2010); 14. «Кулінарія» 10-12 класи (Наказ МОН № 1021 від 28.10.2010) 15. «Психологія дизайн-діяльності» 10-11 класи. (2011); 16. «Реклама в декоративно-прикладному мистецтві» 10-11 класи. (2012); 17. «Художньо-проектна творчість» 10-11 класи. (2015); 18. «Декоративно-прикладне мистецтво» 10-11 класи. (2015); 19. «Психологія реклами» 10-11 класи. (2016); 20. «Дизайн реклами» 10-11 класи. (2016);

Система блокового проектування 2004-2010 роках базувалася на знаннєвому принципі (знання, уміння, навички – ЗУНи). Після прийняття у 2011 роках нового Державного стандарту блокове проектування у 2011-2016 роках здійснювалось за принципом орієнтації на предметні та галузеві компетенції, а отже цей принци можна назвати за кінцевим результатом – компетентнісним. Розкриття системи блокового проектування потребує окремої монографії чи науково-методичного посібника, що ми і плануємо найближчим часом зробити. Тут подаємо результати блокового проектування за спеціалізацією «Художньо-проектна творчість»:

1. Загальний тематичний план. Див. табл. 2. 2 16.
2. Загальна структура профільного предмету «художньо-проектна творчість». Див. табл. 2.2.17

В додатках:

3. Розгорнутий тематичний план. Див. дод.
4. Орієнтовний календарно-тематичний план. 10-11 класи. Див. дод.
- 5.

Таблиця 2. 2 16.

БЛОКОВЕ ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЕКТУВАННЯ У 2015-17 РОКАХ

Навчальна програма для 11-річної школи. Технології. 10-11 класи.

Програма для профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Спеціалізація «Художньо-проектна творчість».

Технологічний напрям. технологічний профіль.

Загальний тематичний план. 10-11 класи

Пор № у кл.		Розділи	К-сть год у кл.	
10	11		10	11
		Вступ	5	5
1		Основи художньо-проектної творчості в ДПМ	100	
	1	Основи художньо-проектної творчості в дизайнерській діяльності		100
2		Модулі за видами ДПМ, етнодизайну (на вибір вчителя)	100	
	2	Модулі за видами дизайну (на вибір вчителя)		100
		Підсумкові заняття	5	5
		Усього	210	210

ЗАГАЛЬНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН. 10-11 КЛАСИ

№	Назва розділів	К-сть год		
		теорет	практ	всього
	10 клас. Декоративно-прикладне мистецтво, етнодизайн	210		

	Вступ	5		5
1	Основи художньо-проектної творчості в ДПМ	20	85	105
2	Модулі за видами ДПМ, етнодизайну (на вибір вчителя)			100
	Підсумкове заняття		5	5
11 клас. Основи дизайну		210		
	Вступ	5		5
1	Основи художньо-проектної творчості в дизайнерській діяльності	20	85	105
2	Модулі за видами дизайну (на вибір вчителя)			100
	Підсумкове заняття			5
Разом за 10-11 класи		420		

Таблиця 2. 2 17.

**ЗАГАЛЬНА СТРУКТУРА ПРОФІЛЬНОГО ПРЕДМЕТУ
«ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНА ТВОРЧІСТЬ», 10-11 КЛАСИ, 2015 рік**

Смислові блоки	10-й клас	11-й клас
	Основні розділи	
Основи творчості, художньої, графічної, проектної підготовка (теорія, навчально-тренувальні вправи)	Основи художньо-проектної творчості в ДПМ	Основи художньо-проектної творчості в дизайнерській діяльності
Ознайомлення в теорії та під час практичних робіт з видами: ДПМ, етнодизайну, дизайну	Модулі за видами ДПМ, етнодизайну (на вибір вчителя)	Модулі за видами дизайну (на вибір вчителя)
Творчий проект. Захист творчого проекту. Презентація.		

2.3. Особливості інноваційних підходів у вивченні спеціалізації «Художньо-проектна творчість».

Спеціалізація «Художньо-проектна творчість» має особливості вивчення, застосування інновацій у методиці викладання та педагогічній технології розвивального навчання учня-проектувальника.

Інноваційні підходи для вивчення спеціалізації «Художньо-проектна творчість» базуються на авторській педагогічній технології розвивального навчання за спрямованістю на розвиток художньо-проектної творчості. Сучасні підходи до розробки навчально-методичного комплексу з «Художньо-проектної творчості» для профільної школи у неперервній системі національної художньо-проектної освіти практично реалізовані у таких основних концептах:

1. Урок, заняття спрямовані на високі кінцеві результати, на підвищення якості й ефективності навчання, на всебічний розвиток особистості майбутнього майстра декоративно-прикладного мистецтва, дизайнера.

2. Інноваційна технологія розвивального навчання передбачає комфортність вчителя й учнів у системі їхньої взаємодії, яка будується на основі співробітництва, співтворчості.

3. Переважання в процесі навчально-пізнавальної діяльності діалогічного стилю спілкування «учитель–учень», «учень–учитель»; «учень–учень».

4. Побудова заняття на основі врахування в компонентах педагогічних умов (змісті, методиці, організаційних формах, предметно розвивальному середовищі): програмних вимог; можливостей та творчого потенціалу вчителя, учнів.

5. Чіткість дидактичної схеми кожного типу уроку, заняття: засвоєння нових знань, формування умінь і навичок; застосування знань, умінь і навичок; узагальнення та систематизація знань умінь та навичок; перевірка знань, умінь і навичок; комбінований.

6. Комплексне розв'язання завдань навчання, розвитку, виховання.

7. Підвищення ефективності, продуктивності заняття завдяки раціональній структурі, яка відповідає дидактичному призначенню.

8. Застосування на занятті різноманітних форм, методів, засобів навчання, методик, сучасного предметно-розвивального середовища.

9. Застосування вітчизняних, зарубіжних інноваційних технологій навчання, авторських технологій викладання.

10. Використання активних організаційних форм проведення уроку, заняття.

11. Організація та використання особистісно-зорієнтованого предметно-розвивального середовища.

12. Забезпечення міжпредметних зв'язків: на рівні вербальної та візуальної інформації; на рівні тактильної кінестетичної інформації, в процесі виконання міжпредметних особистісно-зорієнтованих творчих проектів.

13. Здійснення диференціації та індивідуалізації навчальної діяльності учнів.

14. Педагогічне керівництво навчально-пізнавальною діяльністю учнів.

15. Створення належних матеріальних, морально-психологічних, гігієнічних, естетичних умов для особисто-зорієнтованої навчально-пізнавальної діяльності учнів.

16. Навчання проводиться за затвердженим календарно-тематичним планом.

17. Розвивати художньо-образне мислення, активність учнів, навчати їх різним прийомам творчого та критичного мислення.

18. Забезпечувати міцне засвоєння основного, функціонального та особистісно привабливого на занятті.

19. Навчати учнів поповнювати свої знання самостійно, за інноваційним методом портфоліо, як технології збору й аналізу інформації.

20. Формувати науковий світогляд, необхідність і вміння діяти відповідно до нього.

21. Розвивати: спостережливість, ініціативу, потребу в творчій діяльності, вміння діяти в нестандартних умовах.

22. Формувати інтелектуальні риси людини сучасного суспільства, з орієнтацією на міжнародну інтеграцію.

23. Знайомити учнів із сучасними і новітніми досягненнями у сфері мистецтва, техніки, сучасних та новітніх проектних і промислових технологій.

24. Гармонійно поєднувати і правильно використовувати різні методи навчання – словесний ілюстративний, метод практичних робіт.

25. Використовувати сучасні технічні засоби, дидактичний матеріал на паперових та електронних носіях.

26. Поєднувати індивідуальне навчання з формами колективної роботи.

Важливим дидактичним аспектом профільного навчання за спеціалізацією «Художньо-проектна творчість» є продуктивність засвоєння навчального матеріалу, із застосуванням активних та інтерактивних форм і методів навчання в сучасному навчально-виховному процесі із застосуванням авторської педагогічної технології розвивального навчання за спрямованістю на розвиток художньо-проектної творчості. В табл. 2.2.18. подаємо узагальнені результати експериментальних педагогічних досліджень.

Таблиця 2.2.18.

**ПРОДУКТИВНІСТЬ ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ
ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ «ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНОЇ ТВОРЧОСТІ»
У ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ**

**із застосуванням активних та інтерактивних форм і методів навчання
в сучасному навчально-виховному процесі**

із застосуванням авторської педагогічної технології розвивального навчання

Узагальнені результати експериментальних педагогічних досліджень:

лекція-монолог	5 %
читання (самостійне)	10 %
аудіо-відеонавчання	20 %
показ (демонстрація)	30 %
дискусійна група (обговорення навчального матеріалу в малій групі)	50 %
практика у процесі діяльності	75 %
навчання інших (учень навчає учня)	90%

Кредо інтерактивного навчання:

Понад 2400 років тому Конфуцій сказав:

Те, що я чую - я забуваю.

Те, що я бачу й чую - я трохи пам'ятаю.

Те, що я чую, бачу й обговорюю - я починаю розуміти.

Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю – я набуваю знань і навичок.

Коли я передаю знання іншим - я стаю майстром.

2.4. *Методика вивчення спеціалізації «Художньо-проектна творчість».*

Ознайомлення з художньо-проектною діяльністю в різних напрямках ДПМ (10 клас), видах дизайну (11 клас) у «Вступі» побудовано за принципом: від глобального, цілісного – до конкретного, детального. Оволодіння навчальною художньо-проектною діяльністю буде здійснюватися від початкових навчально-тренувальних вправ у всіх видах ДПМ та дизайну до особистісного свідомого вибору професійних уподобань, напряму подальшої фахової підготовки.

Компетентнісно зорієнтована профільна підготовка майбутніх майстрів ДПМ та дизайнерів — одне з основних завдань профільного навчання як допрофесійної та довузівської підготовки, що стоїть в системі неперервної художньо-проектної освіти. Вирішенню цього завдання сприяє введення в навчальний план профільної школи додаткових факультативів, курсів за вибором, запропонованих автором програми* на вибір адміністрації, вчителів, батьків та старшокласників в залежності від:

- домінування художніх промислів в регіоні, області, районі, місті, селі;
- наявності в профільній школі педагогічних кадрів для навчання за обраною спеціалізацією;
- комплектації навчальної майстерні профільної школи для відповідного напрямку ДПМ обладнанням, засобами праці, матеріалами;
- попередньої зорієнтованості учнів на конкретні професійні та вищі навчальні заклади, з гарантованим подальшим працевлаштуванням після їх закінчення.

***Рекомендовані курси за вибором:**

Художня складова: Рисунок, Живопис, Композиція, Декоративно-прикладне мистецтво, Художня культура, Скульптура, Основи дизайну, Мультимедійні технології в образотворчому мистецтві, Мистецькі техніки, Графіка.

Проектна складова: Художньо-проектна графіка в ДПМ та дизайні, Композиція в ДПМ та дизайні, Художнє проектування в матеріалі, Художні техніки та технології, Інформаційні технології в ДПМ та дизайні, Веб-дизайн, Дизайн інтер'єру, Дизайн екстер'єру, Реклама в ДПМ, Дизайн реклами, Моделювання одягу, Архітектурне та ландшафтне проектування, Психологія дизайн-діяльності, Психологія реклами, Психологія творчості.

Зміст навчальної програми за спеціалізацією «Художньо-проектна творчість» спрямований на комплексне вивчення теорії та практики художньо-проектної творчості у ДПМ, етнодизайні та різних видів дизайну під час профільного навчання.

Під час теоретичного вивчення учнями засвоюються:

- закономірності та засоби композиції в різних видах ДПМ, етнодизайні та різних видів дизайну;
- основоположні принципи образотворення, стилізації, формоутворення об'єктів наочно-просторового середовища предметного світу та розроблених об'єктів праці на сучасному етапі розвитку матеріальної й художньої культури в Україні та світі;
- інші відомості з історії, теорії ДПМ, етнодизайну та різних видів дизайну.

В практичну художньо-проектну діяльність старшокласників включено на вибір учителя та учнів різні види художньої обробки матеріалів та художньо-проектної творчості з різних матеріалів, що базуються на національних традиціях України.

Зміст спеціалізації включає два навчальні блоки, сформовані за принципом – від народного та професійного ДПМ до сучасного художнього проектування в царині етнодизайну та різних видів дизайну.

1 блок у 10 класі – «Декоративно-прикладне мистецтво», «Етнодизайн».

2 блок у 11 класі – «Основи дизайну».

Матеріал розроблено з обґрунтованим поєднанням теоретичної частини занять та практичних робіт.

У основі «Декоративно-прикладного мистецтва», «Етнодизайну» в **10 класі** лежить вивчення народного ДПМ, що є невід’ємною частиною національної культури України, що активно впливає на формування художніх та стилістичних смаків майбутніх майстрів ДПМ та дизайнерів, збагачує їх засобами народного та професійного мистецтва, виразними засобами художньо-промислової естетики. Вивчення народного мистецтва вирізняється високими естетичними характеристиками об’єктів навчального дослідження, активно впливає на формування особистості, світогляду майбутнього майстра ДПМ та дизайнера, сприяє становленню його професійної та кваліфікаційної майстерності.

Об’єктами праці для практичних робіт пропонується обирати:

– класичні взірці ДПМ, з усталеними різновидами розробки в художньо-проектній діяльності (виконання їх замальовок, проведення обмірів, розробка та оформлення комплектів дизайнерської, конструкторської, технологічної документації, виготовлення пошукового макета, моделі, виконати від задуму до завершення художньо оформлений предмет, з урахуванням декоративних і технологічних особливостей оброблюваних матеріалів);

– ексклюзивні та сучасні вироби та комплекти, розроблені від проектної ідеї до пошукового зразка.

Під час навчання ДПМ у 10 класі старшокласники на:

– оглядових заняттях знайомляться з особливостями художнього виготовлення на художніх промислах України виробів, аналогічних до спроектованих виробів ДПМ;

– теоретичних заняттях вивчають основні етапи розвитку ДПМ в Україні та в інших країнах світу, зародженню українського дизайну в художньо-промислових школах нашої Батьківщини з осередками в Києві,

Харкові, Львові, Одесі, в чорноморських осередках грецького прикладного мистецтва;

– практичних заняттях з проектування виробів ДПМ засвоюються художньо-проектна мета, навчальні завдання з виявлення та вербального формулювання і візуальної фіксації закономірностей формоутворення і засобів композиції в обраних об'єктах розробки та виготовлення виробів за методикою художнього проектування і місці дизайнерських розробок у сучасному ДПМ в умовах соціально-економічної інтеграції Українського мистецтва в європейський культурний простір.

«Основи дизайну» в 11 класі є синтезуючим курсом, об'єднуючим знання і уміння з основних складових художньо-проектної підготовки майбутніх майстрів ДПМ та дизайнерів. Вивчення «Основа дизайну» спрямоване не тільки на оволодіння методикою художнього проектування, а і на застосування його в особистісно привабливому виді дизайну, під час розробки проекту, з врахуванням особистих уподобань потенційного замовника. Застосування вчителем технології діяльнісного підходу під час вивчення «Основа дизайну», як і ДПМ допомагає учням переконатися в навчальній художньо-проектній практиці щодо визначення виду дизайну, в якому найбільш повно розкриється і реалізується художньо-образна та художньо-проектна обдарованість старшокласника, з орієнтацією на подальший професійний вибір фахової та освітньо-кваліфікаційної підготовки.

Під час вивчення «Основа дизайну» у майбутніх творців предметного світу важливо виховувати естетичний смак, розвинене відчуття прекрасного, сформувати правдиве уявлення про особливості серійного та тиражного виробництва спроектованих виробів та типового предметного середовища.

Практична частина «Основа дизайну» спрямована на виконання учнями завдань з освоєння основ формоутворення, техніки художньої та проектної графіки, макетування, а також розробки навчальних дизайнерських

проектів, що орієнтовані на майбутню професійну та фахову художньо-проектну діяльність.

Під час вивчення спеціалізації в 11 класі спочатку вивчається теоретична частина навчального матеріалу з кожного розділу, а потім проводяться практичні заняття.

У 11 класі учні оволодівають засобами виразності у дизайн-проектах, навичками образотворення та формотворення. Розроблені учнями дизайн-концепції щодо запропонованих їм проектних ситуацій, вони втілюють художньо-графічними засобами у формі дизайн-пропозицій, які потім доопрацьовують, уточнюють, деталізують. Оформлення творчого дизайн-проекту з обраного за особистим уподобанням учня видом дизайну сприятиме оволодінню старшокласником художньо-проектною компетентністю у профільній дизайн-діяльності.

Ознайомившись на оглядових заняттях із особливостями основних засобів дизайн-проекування в різних видах дизайну, учні опанують основами навчальної художньо-графічної, художньо-проектної та проектно-технологічної культури. Вже на профільному рівні учням важливо володіти цілісним процесом дизайнерської розробки ексклюзивних та серійних виробів проектно-графічними засобами, набувши, в процесі виконання творчого проекту, навички реалізації проектно-пропозиції, як у графічному проекті так і у навчальному пошуковому зразку. Старшокласник опанує прийоми розробки та підготовки навчальної художньо-графічної документації дизайнера, конструкторської проектно-документації інженера-конструктора, технологічної документації технолога та технічної документації для робітників-виконавців та складальників. Див. табл. 2.2. 18.

Таблиця 2.2. 18.

УЧНІВСЬКА ПРОЕКТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ
за диференційованими для загальноосвітньої школи класифікованими,
структурованими типами промислової проектно-документації
Класифікація, структура та зміст промислової та учнівської проектно-документації
Структура та зміст учнівської проектно-документації

Дизайнерська	Конструкторська	Технологічна
Розробляється на базі художнього образу (взірця)	Розробляється на базі дизайнерської	Розробляється на базі конструкторської
1. Текстовий опис, малюнок, або фото проектної ситуації	1. Технічне завдання	1. Технологічна карта
2. Дизайн-пропозиції, їх аналіз, порівняння з аналогами. Вибір остаточного варіанту дизайн-пропозиції.	2. Технічна пропозиція	2. Маршрутна карта
3. Загальний вигляд виробу	3. Ескізний проект	3. Операційна карта
4. Ергономічна схема	4. Технічний проект	
5. Оригінал графічних елементів	5. Робоча документація для: а) дослідного зразка; б) пробної серії виробів; в) налагодження серійного або масового виробництва	
6. Карта колірного і фактурного вирішення виробу		
Профорієнтація: дизайнер (художник–конструктор).	Профорієнтація: інженер – конструктор.	Профорієнтація: інженер – технолог

Таблиця 2.2.19.

КЛАСИФІКАЦІЯ ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ (ХУДОЖНЬО-КОНСТРУКТОРСЬКОЇ) ДОКУМЕНТАЦІЇ /промислової/

<p>Комплект документів, в якому подані результати дизайнерської розробки (за вимогами ЄСКД)</p> <p>Основні різновиди дизайнерської документації:</p> <p>1) Загальний вигляд виробу - макет, малюнок або фото (зображення зовнішнього вигляду об'єкту, його загальної композиції, геометрії, колірного і фактурного вирішення окремих елементів.)</p> <p>2) Ергономічна схема: опис зв'язку елементів і параметрів системи "людина-виріб-середовище".</p> <p>3) Оригінал графічних елементів: точне відтворення закономірностей побудови і технічних характеристик виконання фірмового знаку, логотипу, упаковки, одиничних або системних об'єктів друкованої рекламної продукції (флаєрів, буклетів, проспектів, пакувань з картонажно-паперових матеріалів, плакатів і т. ін.) та супровідної документації на виготовлення цих виробів.</p> <p>4) Карта колірного і фактурного вирішення виробу: документ, що фіксує варіанти колірного та фактурного вирішення виробу, необхідні матеріали для його виготовлення, норми кольору, блиску, фактури, чистоти поверхні тощо.</p>

Таблиця 2.2.20.

КЛАСИФІКАЦІЯ ЕТАПІВ РОЗРОБКИ КОНСТРУКТОРСЬКОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ /промислової/

Етапи розробки конструкторської документації:

I. Технічне завдан-	II. Технічна пропозиція	III. Ескізний проект	IV. Технічний проект	V. Розробка документації для:
		1) Розробка	1) Розробка.	1) Дослідного зразка:

ня 1) Розробка. 2) Узгодження і затвердження	1) Підбір матеріалу 2) Розробка 3) Огляд і затвердження	2) Зображення і аналіз макетів 3) Розгляд і затвердження	2) Виготовлення і впровадження макетів. 3) Розгляд і затвердження.	– розробка; – Виготовлення і промислове впровадження; – коректування; – приймальні та інші випробування – коректування 2) Установочних серій: – виготовлення і випробування – корегування 3) Налагодження серійного або масового виробництва: – впровадження і дослідження; – коректування.
---	---	---	---	---

Таблиця 2.2.21.

КЛАСИФІКАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

<p>Технологічною документацією називають графічні і текстові документи, в яких викладена технологія виготовлення виробів.</p> <p>Технологічна документація розробляється за нормативами стандарту єдиної системи технічної документації (ЄСТД).</p> <p>Розробка технічної документації здійснюється із активною участю інженера-технолога, який керує організацією і ходом технологічного процесу на виробництві.</p> <p>Основними технологічним документами є: технологічна карта, маршрутна карта, операційна карта.</p> <p>Технологічною картою називають документ, в якому зафіксований увесь технологічний процес обробки деталей чи виробів із зазначенням технологічних процесів та їх складових частин - переходів, використаних матеріалів та технологічних пристроїв. До технологічної карти додається і конструкторська документація.</p> <p>Маршрутна карта містить зміст окремих маршрутів (шляхів в технології виготовлення деталей чи виробів) з послідовним визначенням технологічних переходів обробки, виготовлення та монтажу.</p> <p>Операційна карта містить перелік технологічних переходів, обладнання, інструментів та матеріалів, необхідних для виготовлення та складання виробів.</p> <p>Карта (лат. charta, від грецьк. – аркуш папірусу) – бланк з переліком якихось відомостей.</p>

З профорієнтаційною метою під час вивчення спеціалізації «Художньо-проектна творчість» розглядаються основні спеціалізації для оволодіння кваліфікацією дизайнера, див. табл. 2.2.22.

Таблиця 2.2.22.

ВІДПОВІДНІСТЬ ВИДУ ДИЗАЙНУ, СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ У ВНЗ ТА КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА ДИПЛОМОМ

Вид дизайну, спеціалізація ВНЗ	Кваліфікація
«Графічний дизайн»	Дизайнер-графік, художник-декоратор, дизайнер-викладач

«Веб-дизайн»	Веб-дизайнер
«Дизайн реклами»	Дизайнер реклами
«Дизайн одягу»	Дизайнер одягу, дизайнер костюма, стиліст, модельєр
«Промисловий (індустріальний) дизайн»	Промисловий дизайнер
«Дизайн середовища»	Дизайнер середовища
«Ландшафтний дизайн»	Ландшафтний дизайнер

Зміст практичної діяльності учнів у кожному модулі за видом дизайну ґрунтується на орієнтовних об'єктах особисто привабливого виду дизайн-діяльності та навчальному творчому проектуванні у особисто обраному виді дизайну. Завдяки цьому реалізується особистісно зорієнтований підхід.

Дієвими формами знайомства з прикладною дизайн-діяльністю будуть екскурсії в проектні організації та дизайнерські фірми, відвідування виставкових центрів; тематична пошуково-дослідницька учнівська робота; індивідуальне та колективне виконання творчих проектів.

Вивчення блоку спеціалізації «Основи дизайну» допоможе учням 11 класу: оволодіти сучасними інформаційними, проектними та макетними навчальними технологіями; набути художньо-проектної компетентності в навчальній дизайн-діяльності.

Модулі або їх комбінування за видами дизайну пропонуються на вибір вчителя:

Дизайн середовища (проектування та виготовлення виробів з деревини в художній техніці маркетрі)

Дизайн середовища (проектування та виготовлення виробів з деревини в художній техніці різьблення)

Дизайн одягу (проектування та виготовлення виробів зі шкіри в комбінованих художніх техніках)

Підсумкове навчальне завдання інваріантної частини 11 класу – проект шкільного інтер'єру) завершується його захистом та презентацією.

Для процесу навчання передбачено широке використання міжпредметних зв'язків з навчальними предметами: образотворче мистецтво,

історія, художня культура, інформатика, фізика, математика, біологія, хімія та ін.

Успіхи в навчанні та вихованні майбутніх майстрів ДПМ та дизайнерів значною мірою залежать від обраної позиції учителя технології – налаштовувати учнів на репродуктивну техніко-технологічну чи творчу образно-художню, художньо-проектну та проектно-технологічну навчальну діяльність учнів, його здатності творчо розв'язувати психолого-педагогічні завдання з допомогою комплексу сучасних інноваційних методів розвивального навчання (словесного, ілюстративного, практичних робіт, художніх та дизайнерських учнівських проектів/) та педагогічних технологій розвивального навчання. Розвиток майстерності вчителя здійснюється не завдяки застосуванню більшої кількості методичних посібників і активного застосування вчителем готових розробок занять, а завдяки творчому розвитку сучасної теорії профільного навчання (дидактики) і підвищення психолого-педагогічної підготовки вчителя технології, оригінальному вирішенню проблем сучасної дидактики профільного навчання – вдосконалення та пошук нових форм і методів навчання.

Спеціалізація «Художньо-проектна творчість» у 10-11 класах спрямована на оволодіння старшокласниками сучасними інформаційними технологіями, різними видами словесного, колірно-графічного проектування з допомогою традиційних та електронних засобів навчання, засвоїти практичні навички втілення проектного задуму під час предметно-пластичного проектування за допомогою особистісно-зорієнтованих матеріалів і технік в оригінальному пошуковому макеті, ексклюзивному або тиражному навчальному виробі. Подаємо стадії та етапи навчального проекту, див. в табл. 2.2.23.

Таблиця 2.2.23.

СТАДІЇ ТА ЕТАПИ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЕКТУ

I. СТАДІЯ ПРОЕКТУВАННЯ.

Підготовчий етап. Пояснювальна записка (вивчення художньо-технічних проблем проектної ситуації, вибір об'єкта праці /для проектування та виготовлення/, обґрунтування визначеної художньо-технічної проблеми, формулювання теми й мети проекту. Історична довідка. Технічна довідка.)
Дизайнерський та конструкторський етап. Формотворення за технічних умов функціональності (ескіз, малюнок, схема, модель з макетного матеріалу, деталей конструктора). Визначення масштабу, габаритних розмірів виробу, розмірів деталей виробу. Побудова креслень.
Етап технологічної підготовки. Детальний план виготовлення виробу. Розробка плану виготовлення виробу. Розробка інструкційної карти.
II. СТАДІЯ ТЕХНОЛОГІЇ Етап виготовлення. Організація робочого місця. Технологічні переходи, процеси виготовлення виробу.
III. СТАДІЯ ЗАХИСТУ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЇ Етап підготовки до захисту та презентації результатів навчального проекту Обґрунтування: економічне, екологічне, ергономічне, естетичне. Оформлення робочих записів. Реклама виробу. Висновки за підсумками роботи. Список літератури. Оцінний бланк. Рецензія.
Етап захисту творчого проекту. Джерела інформації про об'єкти навчальних проектів. Способи пошуку й опрацювання потрібної інформації. Створення Банку даних. Змістове наповнення особистого порт фоліо
Презентація результатів навчального проекту

Висновки.

Вивчення спеціалізації дозволить випускникам профільної школи активно розвивати своє художньо-образне мислення, прилучити їх до піднесеної, патріотично зорієнтованої предметно-перетворювальної діяльності, активізувати єдиний процес трудового і естетичного виховання.

Оволодіння основними вміннями та компетентностями під час розробки та підготовки особистих художніх та дизайнерських творчих проектів буде доброю базою для завершального етапу профільного навчання загально-технологічного спрямування за спеціалізацією «Художньо-проектна творчість».

2.3. Особливості проектування змісту профільного навчання старшокласників за спеціалізацією «Основи машинознавства»

2.3.1. Сучасні проблеми проектування змісту профільного навчання старшокласників із основ машинознавства